

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ МОСКОВСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст. (частина 2)

Рух хлопоманів

- українофільський рух молодих вихідців з ополечених родів у Правобережній Україні
- просвітницька діяльність і піднесення національної свідомості українського селянства – мета руху хлопоманів
- зародження руху серед студентів Київського університету зі спольщених шляхетських родин
- відмова від традицій польської культури та повернення до рідної (української)
- орієнтація на аполітичне культурництво
- "виходження в народ" (здійснення хлопоманами мандрівок селами на літніх канікулах)
- Антонович – представник УНВ, учасник руху хлопоманів (автор статті "Моя сповідь"), історик (засновник української археології), видавець журналу "Київська старина" (перший в Україні історичний журнал), член історичного товариства Нестора літописця, діяч громадівського руху та незмінний голова Київської громади
- Чубинський – представник УНВ, учасник руху хлопоманів, поет (автор слів українського гімну "Ще не вмерла Україна"), діяч громадівського руху та учасник Київської громади
- припинення діяльності хлопоманського руху та їх вступ до лав громадівського руху

Громадівський рух

- рух українофільської інтелігенції в українських землях Московської імперії
- консолідація (об'єднання) народної спільноти, просвітницька діяльність і піднесення національної свідомості українського селянства – мета громадівського руху
- орієнтація на аполітичне культурництво представників "старих" громад (Антонович, Чубинський, Кониський)
- політизація громадівського руху представниками "молодих" громад (Драгоманов)
- заснування громад (нелегальна організація представників громадівського руху в Московській імперії) – наслідок громадівського руху
- відкриття недільних шкіл (безкоштовна українська школа, створена громадіями) – наслідок громадівського руху
- організація українофільської видавничої справи – наслідок громадівського руху
- Кониський – представник УНВ, письменник (автор слів пісні "Молитва за Україну"), діяч громадівського руху та учасник Київської громади
- Драгоманов – представник УНВ, історик, діяч громадівського руху та учасник Київської громади (здійснення радикалізації громадівського руху громадівським соціалізмом, ідеолог українського автономізму (політичного права на самоврядування певної частини держави) та засновник українського соціалізму
- соціалізм – політична ідеологія, що виступає за індивідуальні політичні та обмеження економічних свобод (обмеження свободи приватного підприємництва і торгівлі, вільної конкуренції, перерозподіл приватної власності

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ МОСКОВСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст. (частина 2)

на користь працюючих та знедолених (безкоштовна передача поміщицьких земель малоземельним і безземельним селянам, 8-й робочий день, безкоштовна медицина та освіта), побудова громадянського суспільства і підтримка громадянських свобод, підтримка атеїзму(світогляд, що характеризується відсутністю віри в існування Бога), ліва ідеологія (червоний колір як символ)

Петербурзька громада

- перша нелегальна громадівська організація, заснована у період ліберальних реформ колишніми учасниками Кирило-Мефодіївського братства по поверненню із заслання
- організація створена в Петербурзі (столиці Московської імперії)
- Костомаров, Шевченко, Куліш та Чубинський – учасники Петербурзької громади
- "Основа" – перший український літературно-мистецький журнал (часопис), що видавався на кошти Петербурзької громади (стаття Антоновича "Моя сповідь")

Київська громада

- найвпливовіша нелегальна громадівська організація, заснована у період ліберальних реформ
- організація створена у Києві
- Антонович (голова), Чубинський, Кониський та Драгоманов – учасники Київської громади

1863 ВАЛУЄВСЬКИЙ ЦИРКУЛЯР

- таємне розпорядження міністра внутрішніх справ Московської імперії Валусєва
- прояв шовіністичної політики (ідеологія, прихильники якої виступають за переваги одного народу над іншими з метою обґрунтування свого права на їх дискримінацію шляхом політичного, економічного та культурного гноблення) московського самодержавства
- переклад Морачевським Євангелія українською мовою – привід до видання циркуляру
- звинувачення московською владою українофілів у солідарності (єдність інтересів) з поляками – привід до видання циркуляру
- зросійщення/змосковщення українців – мета видання циркуляру
- заборона московською владою громад – наслідок видання циркуляру
- заборона московською владою недільних шкіл – наслідок видання циркуляру
- заборона московською владою друку українською мовою шкільних і релігійних видань ("жодної особливої малоросійської мови не було, немає і бути не може") – наслідок видання циркуляру
- заборона московською владою Кониському та Чубинському проживати в Україні – наслідок видання циркуляру

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ МОСКОВСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст. (частина 2)

- звинувачення громадянців у сепаратизмі (прагнення поневоленої національності у багатонаціональній державі до відокремлення та утворення власної держави) – наслідок видання циркуляру
- негативний вплив на розвиток і функціонування української культури – наслідок видання циркуляру

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ МОСКОВСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст. (частина 2)

Південно-Західний відділ Російського географічного товариства

- товариство, утворене московським урядом
- товариство утворене в Києві
- перетворення громадівцями (шляхом вступу) товариства в українофільський осередок

1876 ЕМСЬКИЙ УКАЗ

- розпорядження московського царя Олександра II
- активізація громадського руху – причина видання Емського указу
- зросійщення/змосковщення українців – мета видання Емського указу
- повне витіснення української мови з культурної сфери – мета видання Емського указу
- заборона московською владою друку українською мовою будь-яких видань – наслідок видання Емського указу
- заборона московською владою ввезення з-за кордону будь-яких видань українською мовою – наслідок видання Емського указу
- закриття московською владою Південно-Західного відділу російського географічного товариства – наслідок видання Емського указу
- закриття московською владою газети "Київський телеграф" – наслідок видання Емського указу
- заборона московською владою Драгоманову та Чубинському проживати в Україні – наслідок видання Емського указу
- заснування Драгомановим у Женеві (Швейцарії) Української вільної друкарні та видання журналу "Громада" (перший український громадсько-політичний часопис) – наслідок видання Емського указу
- дезорганізація українофільського руху та погіршення умов у громадсько-культурному середовищі українства – наслідок видання Емського указу
- негативний вплив на розвиток і функціонування української культури – наслідок видання Емського указу
- перетворення Галичини на "український П'ємонт" (назва, дана провідниками громадського руху Східній Галичині за наявність розгалуженої системи українських товариств, можливості вільно займатися просвітницькою та політичною діяльністю) – наслідок видання Емського указу

Рух народників

- народники – опозиційний до царського самодержавства російський радикально-соціалістичний рух
- революційне оновлення Московської імперії – мета народницького руху
- повалення самодержавства – мета народницького руху
- ліквідація пережитків кріпацтва та поміщицького землеволодіння – мета народницького руху
- відмова від капіталістичного шляху розвитку – мета народницького руху

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ МОСКОВСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст. (частина 2)

- "Південні бунтарі" – таємний гурток народників в Україні
- організація "Південними бунтарями" невдалого заклоту "Чигиринська змова"
- ігнорування народниками національно-визвольних прагнень поневолених народів
- заперечення народниками факту існування окремого українського народу
- орієнтація народників на інтереси та цінності лише московського народу
- розгром і придушення царською владою руху народників

• ***Національне відродження кримськотатарського народу***

- процес пробудження та формування національної свідомості кримськотатарського народу
- Гаспринський – представник кримськотатарського національного відродження, письменник (видавець першої в історії кримськотатарського народу газети "Перекладач/Терджиман")

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ МОСКОВСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст. (частина 2)

- піднесення національної свідомості народу – мета національного відродження кримськотатарського народу
- розвиток культури та її масове сприйняття народом – мета національного відродження кримськотатарського народу
- піднесення статусу мови та розширення сфери її вжитку – мета національного відродження кримськотатарського народу
- створення та розвиток національної преси та книгодрукування – мета національного відродження кримськотатарського народу
- дослідження та популяризація власного історичного минулого – мета національного відродження кримськотатарського народу

Братство тарасівців

- таємна політична організація українофільської молоді
- поширення та реалізація ідей "Кобзаря" серед українців – мета організації
- визволення українського народу з-під московського ярма – мета організації
- знищення національного, соціального та економічного гноблення українського народу – мета організації
- перша українська політична організація, що стояла на засадах (принципах) самостійності української нації
- організація створена у Харкові
- учасники братства називали себе "Свідомими", "Молодими" українцями
- Грінченко, Міхновський – учасники Братства тарасівців
- Грінченко – представник УНВ, письменник і мовознавець (автор перших підручників з української мови та літератури, укладач "Словника української мови")
- Міхновський – представник УНВ, публіцист (автор політичної програми "Самостійна Україна"), один із засновників РУП та УНП, ідеолог українського націоналізму, представник самостійницької течії ("самостійна, суверенна Україна, соборна, ціла й нероздільна від Сяну по Кубань, від Карпат по Кавказ", "Україна для українців", "хто не за нас, той проти нас")
- представники самостійницької течії (абсолютна меншість: Міхновський) виступали за здобуття Україною незалежності
- представники автономістської течії (абсолютна більшість: всі решта) виступали за автономію українських земель у складі федеративної демократичної Московії
- націоналізм – політична ідеологія, що виступає за цінність нації як найвищої форми суспільної єдності (підтримка свободи приватного підприємництва і торгівлі, вільної конкуренції, побудова громадянського суспільства і підтримка громадянських свобод, національних традицій і церкви, права ідеологія
- "Символ віри молодих українців" – програмний документ Братства тарасівців
- "не ми будемо, коли Вкраїні волі й долі не здобудемо", "борітеся – поборите, вам Бог помагає" – гасла Братства тарасівців
- викриття та розгром московською владою Братства тарасівців

Загальна українська організація

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ МОСКОВСЬКОЇ ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст. (частина 2)

- нелегальна громадська організація, заснована за ініціативи представників "старої" Київської громади
- організація створена у Києві
- Антонович (голова), Кониський – учасники Загальної української організації
- згуртування українофільської інтелігенції для аполітичної культурницької діяльності – мета Загальної української організації